

Rozpor v jazykovej politike Európskej únie: potreba jej zásadnej zmeny

Jozef Reinvarť

Abstract

Contradiction in the European Union's Language Policy: The Need for Its Fundamental Change. *The paper analyses the contradiction in the European Union's language policy, which legally declares the equality of languages but violates it in practice. It points to the limitation of official languages of the Member States and the erosion of linguistic rights. The preference for English, French, and German has deepened inequality, weakening European identity and integration. The author argues for a common language policy based on Schuman's peace principles and warns against premature English teaching in primary schools that undermines national languages and identity.*

<https://doi.org/10.53465/JAP.2025.9788022552806.448-458>

Keywords: language policy, multilingualism, language education, neutral language, European identity, Irish experience.

Kľúčové slová: jazyková politika, viacjazyčnosť, vyučovanie jazykov, neutrálny jazyk, európska identita, írsky skúsenosť.

Úvod

Európska únia (EÚ) ako mnohokultúrne spoločenstvo deklarovala už na začiatku integračného procesu (1957) princíp jazykovej rovnosti a rozmanitosti. Jazyková rovnoprávnosť oficiálnych jazykov členských krajín je zakotvená v základných právnych dokumentoch EÚ¹.

¹Základné právne dokumenty EÚ k jazykovej politike:

– *Nariadenie Rady EHS č. 1/1958*, čl. 1: „Úradné a pracovné jazyky Spoločenstva sú francúzština, holandčina, nemčina a taliančina.“

– *Zmluva o EÚ* (2009), čl. 3 ods. 3: EÚ rešpektuje kultúrnu a jazykovú rozmanitosť a zabezpečuje jej zachovanie.

– *Zmluva o fungovaní EÚ* (2009), čl. 165: EÚ rešpektuje zodpovednosť členských štátov za obsah vzdelávania a jazykovú rozmanitosť.

Napriek tejto právnej úprave sa deklarovaná rovnosť jazykov v praxi nena-
plňa. Spoločná jazyková politika, ktorá mala byť pilierom európskej integ-
rácie, sa nerozvinula do funkčného modelu. Oblasť kultúry a vzdelávania
zostala v kompetencii členských štátov, čo spôsobilo nerovnováhu medzi
ekonomickým, mierovým a kultúrnym rozmerom integrácie.

Európski politici sa jazykovým otázkam dlhodobo vyhýbali, považovali
ich za citlivé a potenciálne konfliktné. Európska komisia nevyužila svoju
iniciatívnu právomoc na návrh riešení, ktoré by umožnili rovnoprávny
a efektívny prístup k jazykovej politike. Tak sa prehýbil rozpor medzi ideá-
lom zjednotení v rozmanitosti a realitou jazykovej nerovnováhy. Z právne-
ho hľadiska EÚ „de jure“ deklaruje od 1958 jazykovú rovnoprávnosť, že
všetky oficiálne jazyky členských krajín sú zároveň úradnými a pracovnými
jazykmi EÚ. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že oficiálny štatút doteraz
nemá v EÚ viac ako 80 regionálnych jazykov, ktorými hovorí viac ako de-
sať percent občanov, t. j. 50 miliónov, ako aj jazyky desiatok miliónov pri-
stáhovalcov.

Jazyková politika EÚ – rozpor medzi de jure a de facto stavom

EÚ v praxi svojich inštitúcií prestala podporovať jazykovú a tým aj kultúrnu
rovnoprávnosť. Uplatňuje sa „jazykové triedenie“, tzv. „selektívna viacja-
zyčnosť“ oficiálnych jazykov EÚ, používanie jazykov podľa ich dôležitosti,
potrieb a možností. Jazyková situácia v EÚ nadobudla hierarchický charak-
ter. V praxi možno rozlíšiť desať úrovní jazykovej dôležitosti – od angličti-
ny ako globálneho jazyka až po regionálne a prístahovateľské jazyky. EÚ
právne uznáva 24 úradných jazykov, no fakticky uprednostňuje tri – anglič-
tinu, francúzštinu a nemčinu. Po rozšírení v roku 2004 sa ukázalo, že ideál
rovnosti jazykov je len formálny. Väčšina dokumentov, konferencií a inter-
ných komunikácií prebieha v angličtine, čím sa naruša princíp rovnopráv-
nosti občanov a krajín. Tento „jazykový rebríček“ odporuje zásade rovnosti
zakotvenej v Zmluve o EÚ a v Charte základných práv.

Od Barcelonského samitu (2002), ktorý odporučil model jazykového
vzdelávania 1+2 (materinský jazyk a dva cudzie jazyky), sa viacjazyčnosť
stala oficiálnym cieľom EÚ. Európska komisia financovala mnoho projek-
tov, no systematická stratégia nevznikla. V roku 2009 zriadila Európsku ob-
čiansku platformu pre mnohojazyčnosť, ktorá združovala 29 mimovládnych

– *Charta základných práv EÚ* (2009), čl. 21 ods. 1: zakazuje diskrimináciu na zá-
klade jazyka.

organizácií. Jej odporúčania na zásadné zmeny však Európska komisia neimplementovala a po roku 2012 stratila viacjazyčnosť politickú prioritu.

Implikácie jazykovej diversity a trhová jazyková politika

Jazyková rovnoprávnosť narazila pri rozširovaní EÚ najmä na problémy tlmočenia. Nebola zabezpečená dostatočná príprava profesionálnych tlmočnických tímov, najmä pre jazyky menších krajín, čo viedlo k zavedeniu tzv. mostového jazyka, ktorým sa postupne stala angličtina. Používanie mostového jazyka však vedie k značnej strate informácií, pričom prenos informácií od prezentujúceho k poslucháčovi dosahuje výrazne nižšie percento. Kvalita komunikácie sa tým značne znižuje.

V praxi sa plnohodnotné používanie a rozvoj zabezpečuje len pre tri najväčšie oficiálne jazyky (angličtina, francúzština a nemčina). EÚ neprijala kompenzačné mechanizmy pre krajiny, ktorým boli jazykové práva ich občanov obmedzené, napríklad formou vyšších príspevkov do rozpočtu EÚ od krajín s privilegovanými jazykmi. V dôsledku neriešenia týchto problémov začali inštitúcie EÚ pristupovať k obmedzovaniu používania jazykov v komunikácii podľa ich veľkosti a dôležitosti pre danú komunikačnú oblasť. Tento nesystémový prístup, ktorý de facto znamená porušovanie jazykových práv, prehĺbil existujúci rozpor v jazykovej politike EÚ.

Paradoxne, v rámci obmedzeného okruhu jazykov si dominantné postavenie stále upevňuje angličtina, oficiálny jazyk Spojeného kráľovstva, ktoré z EÚ už vystúpilo. Inštitúcie EÚ aj po Brexite zdôvodňujú dominantné postavenie angličtiny v inštitúciách ako tzv. *lingua franca* a skutočnosťou, že je angličtina druhým oficiálnym jazykom v Írsku a Malte. Tak aj po Brexite pretrvávajú silný, nekontrolovaný jazykový a kultúrny vplyv Spojeného kráľovstva, čím sa upevnila jednosmerne zameraná trhová jazyková politika v EÚ. Spojené kráľovstvo profituje z tohto stavu nielen posilňovaním svojej kultúrnej dominancie, ale aj vysokými príjmami do svojho jazykového priemyslu. Grin F. (2005) v štúdií pre francúzske ministerstvo školstva odhadol, že Spojené kráľovstvo získavalo/získava do svojho jazykového priemyslu ročne viac ako 17 – 18 miliárd EUR, do ktorého mu prispieva 26 členských krajín EÚ.

V štúdií sa uvádza, že po rozšíreniach EÚ s počtom 24 oficiálnych jazykov už nebolo možné tlmočiť do všetkých jazykov. V praxi sa preto začalo uprednostňovať používanie troch hlavných jazykov – angličtiny, francúzštiny a nemčiny. Grin ako alternatívu navrhol tri možnosti: 1) pokračovanie v podpore angličtiny, 2) širokú viacjazyčnosť alebo 3) zavedenie neutrálneho plánového jazyka – esperanta. Posledná možnosť by podľa neho priniesla

la EÚ ročne až 25 miliárd eur a zároveň by zabezpečila jazykovú spravodlivosť, za podmienky, že sa o esperante uskutoční objektívna informačná kampaň vo všetkých členských krajinách EÚ.

Angličtina si však udržala výsadné postavenie, zvyhodňuje anglicky hovoriace krajiny a oslabuje jazykovú rovnosť. Na nežiaducu dominanciu angličtiny v EÚ upozornil už v roku 2005 aj R. Phillipson v knihe „Len anglická Európa? Náročná jazyková politika“. EÚ má doteraz viac ako desať spoločných politík, no chýba jej spoločná jazyková politika, ktorá by mohla byť základom kultúrnej integrácie Európy a zároveň by prispela k zefektívneniu všetkých spoločných politík EÚ.

Alternatívne riešenia

Na riešenie nahromadených jazykových problémov v EÚ z dlhodobého hľadiska do úvahy prichádzajú 2 základné prístupy: 1) prijatie súčasného stavu, 2) orientácia na spoločný (neutrálny) jazyk a zrovnoprávnenie všetkých jazykov (oficiálnych, neoficiálnych, vrátane jazykov prisťahovalcov).

1) Prijatie súčasného stavu by ešte viac posilnilo dominantné postavenie najsilnejšieho národného jazyka (angličtiny), resp. 3 jazykov, zároveň by zväčšilo jazykovú diskrimináciu ostatných krajín a občanov, čo by bolo v rozpore so súčasnou deklarovanou podporou širokej viacjazyčnosti v EÚ.

2) Orientácia na spoločný (neutrálny) jazyk, odstránenie triedenia jazykov a ich zrovnoprávnenie, prvým cudzím jazykom pre všetkých občanov by bol spoločný (neutrálny) jazyk a ďalší cudzí jazyk by si občania vyberali podľa vlastných potrieb a záujmov.

Namiesto „Barcelonského modelu“ 1+2 by bol vhodnejší model spoločného jazyka: 1+1+1. „Barcelonský model“ 1+2 (t. j. materinský jazyk a dva cudzie jazyky), napriek viacjazyčnosti nezaručuje občanom možnosť dohovoriť sa. „Model spoločného jazyka“ 1+1+1 (národný jazyk, spoločný jazyk, voliteľný jazyk), by umožňoval komunikáciu akéhokoľvek počtu jazykov prostredníctvom spoločného „mostového“ jazyka na zasadnutiach inštitúcií EÚ a zásadne by znížil náklady na tlmočenie. Spoločný jazyk by sa stal zároveň referenčným jazykom v prípade jazykových (terminologických) otázok a problémov pri tlmočení a prekladoch.

Slovenský kontext: riziká dominancie angličtiny vo vzdelávaní

Občania Slovenska, najmä mladá generácia, nemajú vybudované dostatočne silné jazykové a kultúrne povedomie, identitu a národnú hrdosť. Sú pod sil-

ným vplyvom moderných technológií, ktorých pracovným nástrojom je angličtina. Stav výučby angličtiny na Slovensku (aj v iných členských krajinách EÚ) má po viac ako desiatich rokoch značné nedostatky. Rodičia, často pod vplyvom mediálnych dezinformácií a davového presvedčenia, že skorý začiatok výučby angličtiny je najlepším riešením, súhlasia s tým, aby sa ich deti učili tento jazyk globalizácie už v predškolských zariadeniach a na prvom stupni základnej školy. Viacjazyčnosť je pritom kľúčová pre zlepšenie mobility a začleňovania občanov v členských krajinách, kde angličtina nie je oficiálnym jazykom. Je dôležité zdôrazniť, že angličtina nie je politicky dohodnutým spoločným jazykom EÚ; členské krajiny naďalej vyžadujú kompetencie vo svojich oficiálnych jazykoch.

Z pohľadu rodičov ide o nevedomý proces „odnárodňovania“ detí. K zhoršovaniu tohto negatívneho vývoja prispieva aj nečinnosť Ministerstva školstva a jeho kompetentných inštitúcií (napr. NIVAM) v spolupráci s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré nezasahujú na zastavenie tohto nekontrolovaného procesu už na začiatku vzdelávania. Je nevyhnutné o tomto trende otvorene informovať rodičov, aby sa mohli objektívne rozhodnúť.

Pod vplyvom popísaného jazykového trhu sa angličtina vyučuje už od predškolských zariadení a 1. ročníka ZŠ, hoci Školský zákon SR z roku 2019 stanovuje vyučovanie 1. cudzieho jazyka až od 3. ročníka. Zákon predpokladá, že žiaci by mali v prvých dvoch rokoch najskôr dôkladne zvládnuť materinský/štátny jazyk (slovom aj písmom). Takýto úvod, spolu s vlastivednými predmetmi, má budovať kultúrne a národné povedomie, vzťah ku krajine a národnú identitu.

Praktické skúsenosti potvrdzujú devastačný efekt: v 1. ročníku majú deti niekedy viac vyučovacích hodín angličtiny (vrátane konverzácie a predmetov vyučovaných metódou CLIL), než slovenčiny. Predpokladá sa, že CLIL v súčasnej podobe (aj na druhom stupni ZŠ) vedie k strate terminológie a vyjadrovacích schopností v slovenčine v týchto predmetoch, čo sa prejavuje v zhoršených výsledkoch v ovládaní štátneho jazyka. Dokumentujú to výsledky každoročného testovania žiakov a študentov na ZŠ a SŠ zo slovenského jazyka.

Osvojovanie si cudzích jazykov v EÚ

Medzinárodné testovanie jazykových kompetencií študentov stredných škôl zo 16 krajín v 5 jazykoch (Survey, 2012) ukázalo, že ciele Barcelony neboli splnené: úroveň B2 v prvom cudzom jazyku (angličtine) dosiahlo len 23 percent študentov, v druhom jazyku 11 percent. Príklad Švédska ukázal, že

výborná znalosť angličtiny neznamená automaticky úspech v ďalších jazykoch. Propedeutická funkcia angličtiny sa nepreukázala, dominancia angličtiny naopak potláča rozvoj ďalších jazykov, Ďalšie testovanie je naplánované na rok 2025.

Pozitívny príklad ponúka program Erasmus+ „Urýchľovač viacjazyčnosti“ (2018–2019), ktorý ukázal, že žiaci, ktorí sa pred učením cudzieho jazyka oboznámili s logickou gramatikou esperanta, dosiahli o 20–30 percent lepšie výsledky v učení sa cudzieho jazyka, ako skupina žiakov, ktorá takýto úvod do štúdia jazykov nemala. Tento propedeutický model posilňuje motiváciu a umožňuje učiť sa cudzie jazyky efektívnejšie, bez oslabenia materinského jazyka. Už predtým to potvrdil aj projekt MIME (2014–2018), ktorý skúmal možnosti zlepšenia mobility v EÚ. Zistil, že samotná znalosť angličtiny nestačí – členské krajiny vyžadujú znalosť svojich oficiálnych jazykov. Odborníci odporúčajú podporovať učenie sa jazykov susedných krajín a zväziť využitie esperanta ako neutrálneho komunikačného nástroja.

Viacjazyčnosť je dôležitou témou aj na úrovni EÚ. Občania EÚ prostredníctvom viacjazyčnej digitálnej platformy Konferencie o budúcnosti Európy (2021–2022) predložili návrhy na posilnenie podpory jazykového vzdelávania a jazykovej rozmanitosti (Kantar Public, 2022). Najpodporovanejší návrh v oblasti vzdelávania (piaty najpodporovanejší spomedzi všetkých nápadov) sa týkal práve jazykového vzdelávania (Gazolla a kol., 2022: 84-85) - Projekt Erasmus+ „Urýchľovač viacjazyčnosti“.

Projekt „Urýchľovač viacjazyčnosti“ (Multilingual Accelerator) sa osvedčil v Bulharsku, Chorvátsku a Slovinsku (2018–2019). Preukázal výrazné a rýchle zlepšenie znalosti cudzích jazykov u žiakov vo veku 8 až 9 rokov, ktorí si tieto zručnosti osvojili učením sa logickej gramatiky plánového jazyka esperanto a obmedzeného počtu 300 najčastejšie používaných morfémov.

Po dobrom zvládnutí materinského jazyka je tento jazykovo-orientovaný úvod do učenia sa cudzieho jazyka vysoko motivujúci a efektívny. Žiaci sú následne povzbudení vybrať si prvý cudzí jazyk podľa vlastného záujmu, čo Školský zákon SR od 3. ročníka umožňuje. Takýto propedeutický prístup zvyšuje efektívnosť učenia sa prvého, ale aj ďalších cudzích jazykov o 20 až 30 % v porovnaní so žiakmi, ktorí ho neabsolvovali. Kľúčové je, že zvyšuje motiváciu všetkých žiakov, najmä tých menej talentovaných na jazyky. Je to správna cesta k podpore širokej viacjazyčnosti, spoznávaní jazykov a kultúr partnerov v EÚ, čím sa naplňuje motto EÚ „zjednotení v rozmanitosti“.

Európska identita a potreba jazykovej reformy

Európska identita je dnes postavená na neutrálnych symboloch – vlajke, hymne, mene a mottu “Zjednotení v rozmanitosti”. Chýba jej však spoločný jazyk, ktorý by posilnil pocit spolupatričnosti. V ostatnom čase sa znižuje u občanov ich pocit identifikácie s EU, k čomu prispievajú aj jazykové problémy. Na Slovensku tento stav vo výskumne zdokumentovali Korim a Poláková (2018), ako aj Poláková (2017).

Zavedenie neutrálnych jazykových riešení, ako navrhovali už viacerí odborníci (Grin, Fiedler, Gazolla, Ó Riain), by umožnilo spravodlivejšiu komunikáciu v EÚ. Obnova spoločnej jazykovej politiky by mohla prispieť k posilneniu európskej identity, k ochrane malých jazykov a k väčšej súdržnosti Únie.

Európska komisia by mala podporovať jazykovú politiku, ktorá spája, nie rozdeľuje. Je nevyhnutné otvoriť celoeurópsku diskusiu, zapojiť občiansku spoločnosť a hľadať spravodlivé, efektívne a inkluzívne riešenia. Jazyková rovnosť nie je len technická otázka, ale kľúčový prvok európskej identity, solidarity a demokracie. Namiesto jednostrannej podpory angličtiny by mala motivovať občanov učiť sa jazyky susedných krajín a rešpektovať ich kultúrnu rozmanitosť. Z dlhodobého hľadiska by spoločný neutrálny jazyk mohol fungovať ako most medzi národnými jazykmi bez ohrozenia ich existencie.

Záver

Rozpor medzi deklarovanou a reálnou jazykovou rovnosťou je jednou z prehliadaných prekážok európskej integrácie. EÚ stratila rovnováhu medzi ekonomickým a kultúrnym rozmerom svojho rozvoja a podľahla trhovému tlaku angličtiny. Je nevyhnutné otvoriť celoeurópsku diskusiu, zapojiť občiansku spoločnosť a hľadať spravodlivé, efektívne a inkluzívne riešenia. Jazyková rovnosť nie je len technická otázka, ale kľúčový prvok európskej identity, solidarity a demokracie. Namiesto jednostrannej podpory angličtiny by mala motivovať občanov učiť sa jazyky susedných krajín a rešpektovať ich kultúrnu rozmanitosť. Z dlhodobého hľadiska by spoločný neutrálny jazyk mohol fungovať ako most medzi národnými jazykmi bez ohrozenia ich existencie.

V súčasnosti, keď sa EÚ nachádza v hlbokkej kríze a nedokáže sa venovať jazykovým problémom a ochrane jazykových práv občanov EÚ, by si malo Slovensko (resp. spolu s krajinami V4) uvedomiť svoju zodpovednosť za

zdravý jazykový, kultúrny a národný rozvoj detí a mládeže a zastaviť “odnárodňovanie” našej mladej generácie.

Slovensko, je v porovnaní s členskými krajinami EÚ, krajina s 32-ročnou existenciou. V súčasnom období silnej globalizácie, pod silným vplyvom sociálnych sietí, nemá vybudované potrebné národné povedomie a identitu občanov, najmä u mladej generácii. Ale vďaka inovatívnym jazykovým aktivitám, projektom podpore širokej viacjazyčnosti občianskeho združenia Edukácia@Internet, financovaných Európskou komisiou za uplynulých 20 rokov, sa stalo príkladom v podpore širokej viacjazyčnosti.

Ústredné orgány štátnej správy v spolupráci s inovatívnym občianskym združením Edukácia@Internet majú predpoklady využiť dobré skúsenosti v podpore zefektívnenia vyučovania cudzích jazykov. Je to príležitosť na zlepšenia ovládania slovenčiny na ZŠ a následne aj SŠ. Slovensko má k dispozícii nástroj “Urýchľovač viacjazyčnosti” financovaný EÚ, bez akýchkoľvek finančných požiadaviek na ZŠ a rodičov detí. Mnohí učitelia aj rodičia si už uvedomujú tento negatívny trend nášho vývoja. Je potrebné ich rôznymi formami o možnostiach riešenia informovať a poskytnúť im potrebnú pomoc.

Slovensko by malo túto tému aktívne otvoriť – nielen na obranu svojho jazyka, ale aj ako príspevok k hľadaniu spravodlivého riešenia pre celú Európu. Jazyková rovnosť nie je len kultúrna otázka, ale aj politický základ trvalo udržateľného mieru, solidarity a spolupráce v EÚ.

Príloha k textu: Írska historická skúsenosť z dominancie angličtiny (Contribution of Dr Seán Ó Riain to Jozef Reinvarť's address)

I have been an Irish diplomat for 47 years, and my doctorate from Trinity College, Dublin is on „Language Planning in Ireland and Québec”. Irish is a Celtic language which has been a literary language since 597 AD, some 80 years before English, and 250 years before French and German. It is as different from English as Slovak is from German.

The current worldwide expansion of the use of English, while having some positive elements, also gives grounds for concern. As Ireland has been experiencing the expansion of English since the 12th Century (1169 AD), my country has many centuries more experience of this phenomenon, and our experience may be useful to other countries in safeguarding their national languages.

The first laws against the use of Ireland's national language, Irish (Gaeilge, in Irish) are the Statutes of Kilkenny, and these date from 1366 AD. They were followed by many other laws from the English Parliament

aimed at outlawing the use of Irish and replacing it by English. The interesting fact is that these laws were particularly ineffective, and most of Ireland remained Irish-speaking until the mid-19th Century.

Just one example of the practical effects of the suppression of Irish by the English colonial administration: as late as 1882 an innocent man, Maolra Seoighe, was hanged in Galway. He had been accused of murder, and defended himself as best he could in the only language he knew – Irish. Neither the court nor even his own legal team could understand him. An English law of 1737 had ordained that only English could be used in court in Ireland. Maolra was hanged on 15 December 1882, and in 2017 the President of Ireland issued a formal pardon to this innocent man, the first time this ever happened. The 1737 law was still in force in Northern Ireland until February 2025!

In 1829 the Irish political leader, Daniel O’Connell, succeeded in winning Catholic Emancipation – the right to vote for Catholics. Before 1829 Ireland lived in an apartheid situation, under English law, where only Protestants could vote or hold public office. This political change meant that the Catholic majority, about 90% of the people of Ireland, could now make economic progress, on one condition: that they master the English language.

O’Connell was himself a native speaker of Irish, but was a lawyer who also spoke English and French fluently. He was an extremely effective representative of Ireland in the English Parliament in London. He used mainly English in public and encouraged the Irish to use English, and not to regret the disappearance of Irish.

The economic and political changes of the second half of the 19th Century led to a huge linguistic upheaval – the language of Ireland changed from Irish to English. Irish, still the majority language at the census of 1841, was the home language of a mere 3% by the census of 1891! Were it not for Irish independence in 1922, the language would have completely disappeared.

The first decision of the first democratically-elected Irish government, in February 1922 did not concern finance, defence or transport. It concerned language. The decision was that all children in all schools should study Irish for at least one hour per day.

Much progress has been made in saving Irish from extinction, but English remains the dominant language in Irish, and Irish remains endangered. The Constitution of 1937 declared Irish to be the only national language, and the first official language of Ireland (Article 8). In 2007 Irish became one of the EU’s 24 official languages.

There are many radio stations broadcasting in Irish, and one tv channel, TG 4, since 1996. The Official Languages Act was passed in 2003, and it

was strengthened by an amendment in 2021. At least 20% of all government communication with the public must now be in Irish, and 20% of recruits to the public service must be fluent in Irish by 2030. So, a lot has been done, but a lot remains to be done, in Esperanto multe farita, sed multe farota!

My central point: it was not hostile laws or oppression which almost killed the Irish language; but conferring huge economic benefits on each person who knew English. This is now happening in more and more countries throughout the world, and constituted a real danger for the national language of each country.

Literatúra

- European Commission. (2012). *European survey on language competencies (ESLC): Executive summary of the ESLC final 19 June – Executive summary of the FORMATTED.doc* [Správa Európskej komisie o jazykových kompetenciách študentov stredných škôl zo 16 krajín v 5 jazykoch] (Accessed October 21, 2025).
- Gazolla, M., et al. (2022). *Prístup EÚ k viacjazyčnosti vo vlastnej komunikačnej politike*. Európsky parlament.
- Gazolla, M. (2018). *Language policy and linguistic justice: Economic, philosophical and sociolinguistic approaches*. Springer.
- Gazolla, M., Grin, F., Cardinal, L., & Heugh, K. (2024). *Handbook of language policy and planning*. Routledge.
- Grin, F. (2005). *Vyučovanie cudzích jazykov ako verejná politika* [Štúdia pre Ministerstvo školstva Francúzska].
- Grin, F. (2014–2018). *Mobility and inclusion in multilingual Europe (MIME Project)*. www.mime-project.org (Accessed October 21, 2025).
- Korim, V., & Poláková, E. (2018). *Students' opinions on European identity and their self-identification*. Belianum.
- Ó Riain, S. (2023). *Language policy and the future of Europe* [Rozhovor s Leal A.]. Routledge.
- Phillipson, R. (2003). *English-only Europe? Challenging language policy*. Routledge.
- Poláková, E. (2017). Jazyková komunikácia v EÚ a európska identita. In R. Štefančík (Ed.), *Jazyk a politika: Na pomedzí lingvistiky a politológie II* (pp. 361–372). Ekonóm.

Kontakty:

Ing. Jozef Reinvarť

Občianske združenie Seniori slo-
venskej diplomacie
Ministerstvo zahraničných vecí a
Európskych záležitostí Slovenskej
republiky

Civic Association Seniors of Slovak
Diplomacy
Ministry of Foreign Affairs and
European Affairs of the Slovak Re-
public

Email Address: jozef.reinvarť@gmail.com

Dr. Seán Ó Rian

Riaditeľ pre viacjazyčnosť
Ministerstvo zahraničných vecí Ír-
ska
Írsko

Director of Multilingualism
Ministry of Foreign Affairs of Ire-
land
Ireland

E-mail Address: Sean.ORiain@dfa.ie